Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 26. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го ЛЮТОГО 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, FEBRUARY 9, 1955. Nh. 26. VOL. LXII.

ОБОРОНА ФОРМОЗИ НЕ ДОПУСКАЄ ДО ВІЙНИ В АЗІЇ

ДОЛЛЕС ПРОСИТЬ СЕНАТСЬКУ КОМІСІЮ РАТИФІКУВАТИ ОБОРОННИЙ ДОГОВІР З НАЦІОНАЛЬНИМ КИТАЄМ

Вашингтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес виступав на Сенатській Комісії Закордонних Справ і промовляв за тим, щоб Сенат ратифікував взаємний оборонний договір із Національним Китаєм. Доллес висловив переконання, що так довго може не прийти до війни на Далекому Сході, як довго ЗДА рішуче підтримують Національний Китай. Сенатська Комісія Закордонних Справ має закінчити дискусію в справі ратифікації цього пакту 8 січня, але не знати, коли зможе ратифікувати цій договір повний Сенат, бо звичайно перед „Днем Лінколна" бувають традиційні вакації, коли сенатори виїжджають з промовами в терен, і тоді не відбуваються важливіші рішення в Конґресі. Доллес заявив, що перший день евакуації островів Тачен пройшов без жадних інцидентів, а справу перемир'я між двома китайськими урядами повинні вирішити Об'єднані Нації, тому Доллес просив Сенат, щоб у цій справі не займав жадного становища, бо це могло б пошкодити вирішуванню перемир'я на терені цієї міжнародної інституції. ЗДА вже заявили, казав Доллес, що вони підтримують плян перемир'я між Формозою і комуністичним Китаєм. Доллес заявив, що він сумнівається, чи китайські комуністи бажають загальної війни, але це могло б статися, коли б ЗДА залишили підтримувати Національний Китай. Але комуністи випробовують терпеливість ЗДА, рахуючи на те, що уряд ЗДА так гаряче бажає миру, що за ту ціну готов навіть відступити перед комуністичними погрозами. „Це правда, казав Доллес, що ми щиро бажаємо миру, але ми не бажаємо його за ціну нашої безпеки і нашої чести. Досвід показав, що ті, які бажають миру дорогою уступок, в дійсності причиняються до приспішення вибуху війни", бо своїм угодовством заохочують аґресорів до нових аґресій. Доллес говорив про всі пункти взаємного оборонного порозуміння з національним Китаєм, і про ті зобов'язання, які беруть на себе ЗДА в цьому договорі. Цей договір зобов'язує ЗДА до оборони Формози, але Конґрес дав повновласті президентові, які уповноважують його до оборони Формози, Пескадорських островів і ще тих островів, які президент уважатиме за потрібні до оборони, щоб оборонити район Формози. Ці повновласті ширші від постанов оборонного договору з національним урядом. Деякі сенатори хотіли б узгіднити договір з повновластями президента, але вони не бажають робити зміни в самому тексті договору, тільки в супров[illegible] комісії, який буде [illegible] до цього договору.

40,000 іміґрантів зможуть прибути до ЗДА протягом чотирьох місяців

Ню Йорк, Н. Й. — На закінченні триденних зборів жидівської аґенції „Гайєс" високий урядовець заявив, що впродовж найближчих чотирьох місяців іміґраційні уряди видадуть в два рази більше віз на в'їзд европейським втікачам, ніж видано їх впродовж останніх 18-ох місяців. (За цей час видано віз менше як 20,000). Цей урядовець солісітор дженерал Саймон Г. Собелоф, — сказав, що вже переборено всі початкові труднощі, і тепер у бюрах іміґраційних комісій є стільки прохань на допущення до ЗДА, що можна буде значно приспішити приїзд нових іміґрантів на основі закону 1953 року. Жидівська аґенція „Гайєс" прийняла на цей рік бюджет у висоті 3,119,385 долярів..

Айзенгавер домагається уодностійненого виборчого права для вояків

Вашингтон. — Президент Айзенгавер вислав листи до всіх 48-ох губернаторів, в яких домагається, щоб усі стейти прийняли уодностійнене право для вояків, які під час виборів перебувають закордоном. Три чверти всіх стейтів уже опрацювали такі виборчі права, які дозволяють воякам голосувати в чужих країнах. Але виборчі права в деяких стейтах зредаґовані так, що не дозволяють на час віддати голос воякові, який перебуває поза батьківщиною. Президент гадає, що під час виборів 1956 року поза межами ЗДА буде від 500,000 до 1,000,000 американських вояків. Основні права американської свободи вимагають, писав Айзенгавер, щоб ці вояки могли віддати свої голоси згідно з своїм бажанням. В 1944 році 2,700,000 американських вояків брали участь у виборах, хоч були поза кордонами ЗДА.

В АМЕРИЦІ

● **Мешканець Шикаґо,** 46-літній Біл Вол не припинив своєї щоденної купелі в озері Мічіґен. Коли він з'явився до озера при 5 ступенях нижче зера, то застав на березі репортерів місцевих часописів. „Хлопці, це добре, ходіть і ви сюди, вода чудова!", — запросив він глядачів. Але ніхто не побажав разом з Білем поплавати 10 хвилин у льодовій воді. Зате всі охоче допомогали йому потім вибирати з волосся льодові голки.

● **Товариство Радієвих** і Телевізійних Кореспондентів у Вашинґтоні влаштувало обід в готелі „Статлер" у Вашинґтоні, в якому взяли участь 700 осіб, між ними й президент Айзенгавер, віце - президент Ніксон, головний суддя Найвищого Суду Ірл Воррен та багато інших сенаторів і конґресменів. В програмі, яка відбулася після бенкету, виступали найвизначніші співаки та драматичні артисти.

● **Управа автостради** в стейті Ню Джерзі повідомляє, що цим шляхом проїхало в 1954 році рекордове число авт — 24,705,851, на 11.59 відсотка більше як в 1953 році. Прибуток від цієї автостради становив 23,217,762 доляри, а в 1953 році — 21,510,629 долярів.

● **Тютюнова промисловість** призначила 500,000 долярів на дослід комісії, чи куреня тютюну шкодить людському здоров'ю. Минулого року ця промисловість призначила була на цю справу таку саму суму.

● **Республіканська** сенаторка Марґарет Чейс Смит запросила президента Айзенгавера на гру в ґольфа і риболовлю. Вона відступає панству Айзенгаверам до диспозиції свій дім в стейті Мейн.

● **Бувший англійський** соціялістичний прем'єр Клемент Р. Етлі прибуде 23 квітня до Ню Йорку і промовлятиме на обіді з нагоди 50-річного існування Ліги для промислової демократії в готелі „Коммодор".

● **Американський уряд** і промисловість допомагатимуть збудувати „Відділ ЗДА" на Міжнародній Паризькій Виставці, яка триватиме від 14 до 30 травня. Цей Відділ називатиметься „Головна вулиця — ЗДА" і матиме чотири секції: дім, школа, фарма і фабрика.

● **Голова Республіканської** Організації в стейті Ню Йорк Л. Джадсон Морґавз закликав свою партію найближчого року голосувати за кандидатів на президента Айзенгавера і віцепрезидента Ніксона, бо вони обидва дуже добре виконують свою працю і заслуговують на перевибір.

ПІНЕ ПРЕДСТАВИТЬ В П'ЯТНИЦЮ НОВИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД

Париж. — Антоан Піне, десиґнований президентом новий французький прем'єр, заявив, що тільки якась непередбачена трудність може перешкодити йому явитися з цілим новим урядом в п'ятницю перед парляментом. До цього часу невідомо, з кого буде складатися його кабінет. Народні республіканці, які творили осередок опозиції проти Мендес-Франса, заявили готовість взяти участь в його уряді тільки тоді, коли він створить уряд національної єдности, що трудно зробити з уваги на соціялістів, які не хочуть бути в одному уряді з правицею. Піне заявив, що він буде старатися якнайшвидше закінчити ратифікацію Паризького договору, себто перевести його через Раду Республіки без ніяких змін. Також щодо північно-африканських справ, то він старається ще до п'ятниці осягнути деякі успіхи в переговорах з тунізцями, які перебувають у Парижі. Згоду тунізької делеґації залишитись в Парижі не вважаючи на упадок Мендес-Франса, уважається доброю прогнозою для нового уряду і його дальших переговорів. Піне викликав до Парижу генеральних резидентів не тільки Тунісу, але й Альжиру й Марокка, які візьмуть участь у спільній конференції з делеґацією автономного тунізького уряду.

Французька криза в очах американського обсерватора

Париж. — Постійний паризький кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Гаролд Каллендер, стверджує, що 19-та за останніх вісім років криза французького уряду відновлює давнє засадниче питання: чи Америка може дивитись на будьякий французький уряд, як на тривкого й авторитетного партнера, виразника волі народу? Коли з відходом від влади Мендес-Франса виринають сумніви, чи противники озброєння Німеччини не захочуть використати цієї кризи для провалення Паризького договору, то недоцільним і безпідставним показується зріст престижу Франції в очах американців під час відвідин Мендес-Франса у Вашинґтоні й Ню Йорку. Не вважаючи на свою початкову популярність і опінію „сильного мужа", Мендес-Франс перейде — каже американський журналіст — в історію Франції, як той, що віддав північну частину В'єтнаму комуністам, зліквідував Францію в Індо-Китаї і перекреслив велику ідею европейської федерації, перевернувши пакт про Европейську Оборонну Спільноту. У Франції Мендес-Франс здобув собі пошану, як людина, яка мала відвагу одверто признаватись, що Франція не всилі грати ролі, яку Америка хотіла від неї, щоб вона її грала, дармащо знаходяться такі французи, як, напр., ген. де Ґоль, які живуть амбіціями з часів Людвика XIV. Інші французи хотіли б, щоб Америка дала від себе в Азії стільки, скільки дала Франція, погодившись на озброєння Німеччини й єдність Західньої Европи.

Воднева бомба може затруїти 4,000 квадратових миль

Вашинґтон. — Каліфорнійська Цивільна Оборона без відома федерального уряду видрукувала звіт про нищівні наслідки водневої бомби, в якому стверджується, що промінювання від однієї водневої бомби може затруїти повітря на 4,000 квадратових миль. В цьому звіті звертається увагу на те, що, з огляду на величезну нищівну силу водневої бомби, треба переробити всі дотеперішні пляни оборони. У Вашинґтоні заявляють, що каліфорнійський звіт побудований на звідомленнях про наслідки минулорічного вибуху водневої бомби на Пацифіку. — В каліфорнійському звіті говориться й про те, що СССР має можливість привезти і скинути на ЗДА водневу бомбу силою 20 мільйонів тонн TNT. Такої сили бомбу випробовували на острові Бікіні. Член Спільної Конґресової Комісії Атомової Енерґії демократичний конґресмен Чет Голіфілд домагався, щоб президент Айзенгавер виявив народові всю жахливу правду про водневу бомбу. Адміністратор Цивільної Оборони Вол Пітерсон заявив, що випродукування сильних водневих бомб змушує уряд ЗДА думати про зміну оборони проти повітряного налету. Але Комісія Атомової Енерґії і Рада Крайової Оборони відмовилася подати до відома вислідн проб атомових бомб.

Вилсон за збільшення платні фаховим військовикам

Вашинґтон. — Секретар армії Чарлз Е. Вилсон промовляв на Конґресовій Комісії Збройних Сил і домагався збільшення платні фаховим військовикам в висоті 730 мільйонів долярів річно, щоб заохотити вояків, моряків, летунів і морську піхоту до довшої служби при збройних силах ЗДА. Вилсон казав, що малі платні спричиняються до того, що кожного року вишколені військовики залишають військову службу і на їх місце треба знову вишколювати нових рекрутів, що більше коштує державну скарбницю від пропонованої підвишки платні. Секретар оборони думає, що збільшені платні заохотять до довшої служби в оборонних силах тих вишколених вояків, які шукають кращої кар'єри в цивільних фахах. Впродовж найближчого року коло мільйона вояків, має право на звільнення з військової служби, це значить, що більше як третина вояків відійде до цивільних фахів. Вилсон казав, що крім матеріяльних втрат, оборонні сили цієї країни тратять і на своїй оборонній силі, бо замість вишколених вояків приходять невишколені рекрути, над якими треба довго працювати, щоб із них зробити повновартісних вояків. Вилсон нарікав і на те, що навіть деякі члени Конґресу не відносяться з належною пошаною до тих військовиків, які зробили собі з військової служби життєву кар'єру. Те саме робить часом і частина американської преси.

Дві українські студентки в Гонтер Каледж дістали академічні ступні

Ню Йорк. — У понеділок, 31 січня відбулося закінчення шкільного семестру в дівочій колеґії „Гонтер Каледж". На 350 випускниць, що дістали ступінь „Бачелор оф Артс", були дві українки, а саме Оленка Демидчук і Жанетта Ярослава Ковалюк. Обидві „ґрадуантки" — це членки Студентського Українського Клюбу, який очолювала панна Ковалюк і який започаткував низку українських імпрез у цій колеґії. Панна Демидчук закінчила студії з почестями, „кум лявде", а крім того найстарше наукове товариство в Америці, відоме під назвою „Фай Бета Каппа", обрало її своїм членом, про що повідомила голова стейтового відділу цього товариства цілу авдиторію під час промоції. — Обидві випускниці належать до УНС.

ҐЕОРҐІЙ МАЛЄНКОВ „ДОБРОВІЛЬНО" ЗРЕЗИҐНУВАВ З ПОСТУ ПРЕМ'ЄРА СССР

Признається до „браку досвіду" та до вини в зупинці господарського розвитку

НОВІ ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЕВАКУЙОВАНИХ З ТАЧЕНСЬКИХ ОСТРОВІВ

Евакуація національно-китайських військ та цивільного населення з загрожених комуністами Таченських островів проходить, як говорять останні повідомлення, спокійно і пляново. Звертається увагу, що для евакуованих з тих островів вояків національно-китайський уряд має нові призначення: ними будуть скріплені залоги важливих для оборони Формози прибережних островів Матсу та Квімой, що перебувають в націоналістичних руках.

Москва, 8-го лютого. — Ґеорґій Маленков, який один рік і одинадцять місяців тому став наступником Сталіна, перебираючи по ньому пост голови Ради Міністрів Совєтського Союзу, сьогодні рано особистим драматичним виступом зрезиґнував з того посту, признаючись до браку досвіду та до вини в зупинці господарського розвитку країни. Маленков говорив, що вже перед смертю Сталіна він очолював міністерство сільського господарства і теж на тому пості поповнив багато помилок з такого ж браку досвіду. Резиґнуючи з посту прем'єрства, Маленков заявив, що тим своїм кроком він хоче звільнити це місце для людини з більшим досвідом і тим самим скріпити Раду Міністрів СССР. Маленков склав свою резиґнацію перед обидвома палатами совєтського „парляменту" і цю резиґнацію прийнято одноголосно, піднесенням рук. У цій хвилині ще формально не названо імени нового прем'єра, але в західніх дипломатичних колах звернули увагу, що „офіціяльну процесію", себто вхід совєтських верховодів на залю нарад, очолював цим разом уперше Нікіта С. Хрущов, на якого вже досі вказувано, як головного суперника Маленкова в Кремлі, висловлюючи всілякі здогади про внутрішню боротьбу за перше місце між „колективною диктаторською" клікою, яка була прийшла до голосу після смерти Сталіна та до якої, крім Маленкова і Хрущова, належали ще Берія і Молотов. Берію зліквідував Маленков раніше, а тепер, виходило б, „сам зліквідувався" в суперництві з Хрущовим. Після резиґнації Маленкова офіціяльно повідомлено, що він перебере „інший важливий пост". Резиґнація Маленкова викликала велику сенсацію у всьому світі, включно з самим Совєтським Союзом.

ЕВАКУАЦІЯ ТАЧЕНУ ВІДБУВАЄТЬСЯ СПОКІЙНО

КОМУНІСТИЧНЕ ЛЕТУНСТВО И АРТИЛЕРІЯ НЕ ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ ЕВАКУАЦІЇ. — ВПРОДАВЖ 36 ГОДИН ЕВАКУАЦІЯ МАЄ БУТИ ЗАКІНЧЕНА.

Тайпей. — У понеділок о 3 год. пополудні контр-адмірал Прайд, командант сьомої американської фльоти видав короткий комунікат: „Як до цього часу — все йде спокійно згідно з пляном". Так само не було ніяких зачіпок збоку комуністичного летунства, прибережної артилерії чи фльоти до год. 10 веч. Зауважено, як деякі стрільна з вистрілів комуністичної протилетунської артилерії розривались недалеко комуністичних берегів, але американське командування пояснило, що це комуністи почали стріляти на сам вид американських літаків над Таченом, лякаючись, щоб ті літаки не наблизились до китайського суходолу. Проте американське летунство, яке панує над повітряним простором над Таченом, має приказ не залітати над прибережні води Китаю. Китайські торпедні човни тримаються здалеку від американських кораблів. Не появився ні один комуністичний літак, так само замовкла комуністична артилерія однаково з острова Ікіянґ, як суходолу.

Воєнні кораблі сьомої фльоти під'їхали до самого Тачену вузькою смугою, очищеною від мін. Нурці з міноловних човнів далі очищують від мін море біля Горішнього й Долішнього Тачену, двох малих островів, звідки забірається національно - китайське військо й цивільне населення. Мешканці острова постійно острілюваного й бомбардованого комуністами, попали на вид американських моряків, що вийшли на берег, у велику радість: томлені від тижнів суперечними сплітками, нещасливі мешканці того острова побачили ґарантію своєї безпеки. Евакується тільки тих, що добровільно хочуть виїхати. Залишаються тільки нечисленні, старші віком рибалки, але й вони стурбовані своєю майбутністю під комуністичним режимом. Заплановано евакувати 15,000 цивільного населення впродовж 36 годин, транспортами по 2,000 осіб. Кожна особа може взяти з собою один клунок (валізу) і постіль. По дорозі видають двічі гарячу страву. Націоналкитайці переводять евакуацію 14 кораблями, а цій самій цілі служить 13 висадних і транспортових американських кораблів. Американська воєнна фльота, сконцентрована на водах Формози, нараховує загалом 120 до 130 кораблів всіх видів, від велетенських літаконосців починаючи, до підводних човнів включно. Вся ця величезна сила, призначена для охорони 30,000 військових і цивільних осіб, що їх перевозиться з Тачену на Формозу й Пескадорські острови, знаходиться у стані бойової готовости, щоб відповісти негайно на кожну комуністичну провокацію.

Конференція арабських держав скінчилась невдачею

Каїро. — 16-денна конференція восьми арабських держав, членів Арабської Ліґи, скінчилась невдачею, не осягнувши порозуміння в справі відношення до військово-політичного пакту, що його підписали Туреччина й Ірак. Через три дні після підписання цього пакту Єгипет скликав 16-го січня всіх інших партнерів з Арабської Ліґи і, почавши від 22-го січня, вони даремне намагалися узгіднити своє становище. Єгипет наполягав на тому, щоб або Ірак скасував свій договір з Туреччиною, або всі держави Арабської Ліґи осудили цей договір. Тільки Савді Арабія, Ємен і Йорданія, найбільш насторожені до Ізраїлю, піддержували становище Єгипту. Всі інші не хотіли виступати проти Іраку, а Сирія та Ливан одверто боронили Ірак. Конференція розїхалась, не видавши навіть кінцевого комунікату.

● **В Йорданії** заарештовано 6-х арабів, колишніх мешканців теперішньої території Ізраїлю, за вбивство двох жидівселяни. Заарештовані кажуть, що вони пішли взяти дещо з своєї колишньої хати недалеко кордону, але з хати почали на них стріляти, і вони мусіли відстрілюватись. Ізраїльські чинники твердять, що тих селяни убито в хаті, коли вони спали.

● Студентський Союз при Оттавському Університеті (Канада) розпочав студентські радіопередачі. Ціль передач — інформувати молодь і старше громадянство про діяльність студентства Канади та студентства в світі.

Большевики хотіли схопити у Відні двох американців

Відень. — Американська амбасада у Відні оприлюднила заяву з оскарженням совєтської амбасади за замір схопити двох американців. Американський журналіст Роберт Ґрей, який до червня мин. року працював при американській військовій команді у Відні, прибув тепер туди збирати матеріяли для своєї книжки. Він подзвонив у цій справі до совєтського консула Наливайка, що його знав раніше, і вони умовились зустрітися в каварні. Наливайко звірився американцеві, що він хотів би втекти й просити американського азилю. Ґрей заявив, що він некомпетентний дати відповідь, але може привести з собою полковника Маннінґа. Вони умовились зустрітися в іншій каварні утрійку. Задній вихід тої каварні, як потім виявилось, притикав до совєтського ґаражу. Коли полк. Маннінґ заявив Наливайкові, що ЗДА завжди готові дати політичний азиль переслідуваному, Наливайко кинув склянкою пива в полк. Маннінґа, а заздалегідь розсіяні в каварні совєтські аґенти зачинивши ззовні двері й вікна кинулись на обох американців. Австрійська поліція й американський військовий патруль звільнили американців з халепи. Большевики перекрутили всю ту подію так, що, мовляв, американці хотіли перемовити совєтського консула до втечі й шантажували його якимсь документом.

Англія плянує створити нову домінію

Найробі, Кенія. — Англійські політики в Кенії склали плян створити нову домінію, як складову частину Коммонвелту, яка складалася б з британських посілостей в Центральній і Східній Африці. Нова домінія мала б більш як 22 мільйони білого та кольорового населення і територію коло мільйона акрів, охоплюючи Кенію й Танґаніку з Центрально - Африканською Федерацією Північної і Південної Родезії та провінцією Ньясаленд. Уґанда не належала б до цієї домінії, яка складалась би з 9 провінцій і центрального федеративного та місцевих урядів. Цей проєкт виринув у висліді переговорів між різними европейськими гупами в Кенії й інших британських посілостях в центральній і східній Африці.

Восени відбудуться нові вибори в Англії

Лондон. — Англійські газети запевняють, що консервативний уряд Черчила розв'яже цього літа парлямент і призначить нові вибори на осінь, конкретно — на 27-го жовтня Опозиційна Партія Праці веде протиурядову кампанію вже під кутом цих виборів, закидаючи урядові три справи, які ніби найбільше хвилюють англійців: 1) занадто тісне пов'язання англійської закордонної політики з американською і нараження в зв'язку з цим фізичної екзистенції Англії на випадок війни, в яку Америка може заплутати Англію, 2) потурання теперішнього консервативного уряду Англії американським експериментам з водневою бомбою, замість рішучого протидіяння продукції і вживання цих бомб і .3) непідготованість Англії до військової оборони, особливо в ділянці протилетунської оборони.

В СВІТІ

● **Отто Дібеліюс,** єпископ німецької Євангелицької Церкви, що боровся проти нацизму і сидів за це в кацеті, виголосив у Східньому Берліні проповідь, в якій гостро осудив матеріялізм, як основу світогляду, прищеплюваного молоді. Виступ Дібиліюса був відповіддю на заборону східньо - німецькому „комсомолові" брати участь в церковних святкуваннях.

● **Роберт Гавеман,** чільний німецький фізик, тепер професор Гумбольдського університету в східній частині Берліну, оголосив статтю в „Теґліше Рундшав", що виходить у совєтській зоні, з твердженням, що Совєти далеко випередили Америку в атомових дослідах. Гавеман закликає всіх німецьких учених співпрацювати з Інститутом Хемічних Дослідів у названому університеті, щоб удосконалювати науку про атоми для мирових цілей.

● **Найбільший** американський літаконосець „Мідвей", 45,000 тонн поємности, прибув у Формозьку протоку і скріпив Сьому американську фльоту. Він був у дорозі до Сінґапуру, де мав скласти візиту в імені американської фльоти, але його відкликано з дороги і скеровано до Формози.

● **Княжна Марґарет,** молодша сестра королеви Єлисавети яка відбуває „подорож доброї волі" по островах архіпелагу Західньої Індії, здобула собі на всіх островах, які відвідала, велику симпатію місцевого населення.

● **Франції** знову погрожує повінь. Наслідком зливних дощів піднеслась вода у ріках Люарі і Ґароні. На численних відтинках води цих рік знову залили залізничі рейки.

● **2,000 неґритянських діячів** у Південно - Африканському Союзі присягли, що стануть на чолі своїх расових побратимів, яких внаслідок расистської політики націоналістичного уряду, хочуть виселити з їх домів. Примусово виселювані 60,000 неґрів плянують „страйк на колінах". Це значить, що всі вони залишаться у своїх хатах на молитві. Така акція сильно відбилась би на промислі й торгівлі, в яких зайнято багато неґрів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕВАКУАЦІЯ ТАЧЕНСЬКИХ ОСТРОВІВ

На водах між опанованим комуністами китайським континентом та національно-китайським бастіоном Формозою відбувається акція, яка легко зможе розгорітися в пожежу нової світової війни. Національно-китайський уряд на Формозі, в порозумінні з урядом ЗДА та при участі й допомозі американської Сьомої Фльоти, переводить евакуацію своєї залоги та кільканадцяти тисяч цивільних осіб, які того бажають, з найдалі положених та найбільше загрожених Таченських островів. Рішення евакуювати ті острови винесено на тій підставі, що вони не мають більшого практичного значення для оборони Формози та Пескадорів і, положені близько китайського континенту, не зможуть встоятися на випадок, якщо комуністи почнуть аґресію.

Евакуація відбувається в дуже скомплікованих обставинах. Національно-китайський уряд, в порозумінні з Вашинґтоном, сповістив про цю евакуацію наперед, а американське командування, всупереч усій дотеперішній практиці, повідомило, які саме сили в цій акції заанґажовані, подаючи докладно кількість кораблів і літаків та їх озброєння. Зроблено це для того, щоб підкреслити абсолютно мирний характер евакуації та її ціль — зменшити воєнне напруження та воєнну загрозу в тому „експльозивному" районі. При цьому поінформовано, що заанґажовані в тій евакуації американські збройні сили мають виразний наказ „відбити" кожну комуністичну атаку чи інтервенцію в тій мирній акції. Рівночасно натякається, що „відбиття" комуністичного нападу може, не обмежившись до самого корабля чи літака, який нападе, поширитись і на базу, з якої він виплив чи вилетів. Президент Айзенгавер, як головний командант американських збройних сил, дістав від Конґресу вільну руку в цій справі.

Рішаючи про евакуацію, американський уряд і американське командування відмовились і тепер уточнити „елястичне" рішення уряду ЗДА, висловлене теж в конґресовій резолюції відносно повновластей для президента, — які саме „прилеглі території" вважається за „вітальні для оборони Формози". Перебираючи на себе завдання оборони Формози і Пескадорів та беручи участь у теперішній евакуаційній акції, Америка, без сумніву, взяла на себе „калькуляційний риск" війни. Але такий самий „калькуляційний риск" становитиме для червоних китайців кожна їхня нова аґресія в тому районі, з тією тільки різницею, що Америка перебрала цей риск в суто оборонних цілях, подиктованих не тільки безпекою її самої, але й всього вільного світу, а червоні рискували б тільки кожним аґресивним кроком. Тим самим вся відповідальність за дальший розвиток подій біля Формози лежить виключно на комуністах.

Величину цього риску підкреслює останній випадок в Кореї. Американські літаки збили два совєтські МІҐ-и, що заатакували були американський розвідчий літак на міжнародних водах у районі Кореї. Це викликало нову комуністичну пропаґандивну бурю проти „американської аґресії", хоч червоні знають, що американський літак був заатакований на тому обширі, де він мав право бути, і американська відсіч є пересторогою, що оборонна рішучість ЗДА не тільки записана в резолюції.

Населення ЗДА і всіх інших вільних країн з великою увагою та з подвійними почуваннями слідкує за розвитком подій у Формозькій протоці. З одного боку, висловлюється деякі побоювання, що американська акція зможе справді дати червоним нагоду до віддавна плянованого ними розпалення нової світової війни, а з другого боку не приховується вдоволення з того, що Америка остаточно рішилась перевести в практику свою концепцію „миру через силу". Бо „калькуляційний риск" для Америки, з її військовою могутністю та величезними можливостями негайної відплатної акції на випадок комуністичної аґресії, далеко менший, ніж для комуністів. Крім того, американське становище та американська рішучість у справах Формози поважно збільшують авторитет ЗДА у вільному світі та довір'я світу до них. Це потрібне хоч би тому, що, підсичувані комуністичною пропаґандою, недавні голоси про „співіснування" тим довір'ям захитували, зменшуючи рівночасно відпорну силу загрожених большевизмом країн та народів.

З цих і багатьох інших міркувань виявляється недвозначно, що „калькуляційний риск", який взяла на себе Америка, зайнявши становище у справі Формози та розпочавши евакуацію Таченських островів, під кожним оглядом поплачується.

РЕЗЕРВОВА ПОВІТРЯНА СИЛА

Найновіші вирішення президента Айзенгавера про зменшення американської мілітарної континентальної сили з 1,300,000 вояків до 1,025,000 вже з 1 червня теперішнього року викликало обурення між деякими військовиками, а головно спротив команданта наземних військ, ген. Метю Р. Риджвея. Не зважаючи на це, президент заявив, що він, як верховний командант воєнних сил, має право вирішувати ці справи і своєї думки не змінить. В другій важливій заяві президента сказано, що, на випадок оборонної війни за Формозу, Америка не вживатиме суходільної армії, а тільки морську і повітряну фльоту.

Щоб зрозуміти як слід ці рішення президента як начального команданта воєнних сил, відповідні інформації дає Ансел Е. Талберт, військовий і летунський редактор щоденника „Н. Й. Геральд Трибюн". З уваги на те, що вони саме на часі, варт їх розглянути.

На підставі оборонного пляну, схваленого Об'єднаним Головним Штабом — пригадує Талберт — торговельна повітряна транспортова сила З'єдинених Держав може бути використана „як меч, або як плуг". Це значить, що американська цивільна авіяція може послужити для перевезення як вояків, так і стратегічних матеріялів у найдальші закутини світу. На випадок атомової війни стратегічна гнучкість цивільного летунства становить ключ до забезпечення країни. Торговельне летунство зорганізоване так, що воно водночас творить головну Цивільну Резервову Повітряну фльоту і за 48-годинним повідомленням має бути змобілізоване для воєнної дії. Тому, що таку організацію започаткували добровільно самі летунські підприємства, треба ствердити, що вони розуміють значення такої служби для оборони своєї країни.

У цифрах ця оборона представляє силу 315 чотиримоторових літаків, готових кожної хвилини летіти у призначене місце. Крім того, окремі транспортові повітряні компанії додали від себе 28 вантажних літаків до цієї фльоти. Понад 200 таких літаків уже перейшли відповідну переробку й структуральні зміни, щоб департамент оборони міг використати їх для перелету понад океани. Тим часом інші особові літаки відбувають дальші проби. Такі літаки заступають наземні таксівки й на ділі становлять окрему армію повітряних таксівок.

Крім цього головного пляну департамент оборони перевів далекосяжні приготування для використання дальшої кількости цивільних літаків на випадок жахливої необхідности, тобто атомового нападу. Досі 1,300 літаків, що відбувають реґулярну службу, і 150 літаків, найнятих малими підприємствами для різнородних цілей, призначено для служби на малих летовищах. Фахівці розцінюють, що така резервова повітряна фльота становить силу двох більйонів тонномиль річно. Це значить, що під теперішню пору американська повітряна резерва чотирикратно перевищує силу, якою розпоряджала Америка під час нападу японців на Перл Гарбор, а в хвилині нового нападу не потребує вишколювати нових пілотів, як це було на початку війни з Японією, бо пілоти вже вишколені і готові до дії.

Яке значення має транспортова повітряна фльота, можна зрозуміти з досвіду Америки у поборюванні Совєтів, коли вони заборонили доступ до Берліну західньонімецьким залізничим потягам. Тоді американські літаки зорганізували постачання харчів і матеріялів до ізольованої німецької столиці і видержали в цій „харчовій операції" 18 місяців!

Подібну важливу службу виконали американські цивільні літаки з вибухом Корейської війни в червні 1950 році. Американські літаки перевозили тоді вояків і воєнні матеріяли з Америки до Кореї на відстані 8,000 миль понад Тихим океаном. Такими літаками, крім іншого вантажу, возили також протитанкові гармати.

Очевидно, що вже й тепер, коли комуністи підготовляють напад на Формозу, американські летунські підприємства, зорганізувавши себе в Товариство Постачання Повітряних Вагонів, склали відповідні правила для полетів на випадок наглої потреби. Вони встановили триддять перевозових осередків, а при допомозі корабельних підприємств, забезпечили собі такі ж центри й закордоном, в першу чергу в Европі.

Неначе для доповнення цих інформацій, Рада Цивільного Летунства, як допоміжна сила департаменту оборони, оголосила вже повітряні шляхи понад Тихим океаном. Це значить, що Америка готова обороняти свою частину Пацифіку...

ПРИМУСОВА ЛЮБОВ ДО БЄЛІНСЬКОГО

У большевицькій ідеології російський критик 19-го століття Віссаріон Бєлінський посідає одне з чільних місць. Він бо „залишив по собі скарб мудрости великих російських революційних демократів — попередників марксизму-ленінізму". Величезну ролю приписується В. Бєлінському також у розвитку совєтської критики і літературознавства.

Щоправда, „н е с а м о в и т и й Віссаріон", як називали його сучасники, не раз помилявся у своїх критичних розправах, не раз сам собі заперечував — і то дуже прикро. Це стверджують самі ж таки російські літературознавці. З ненавистю ставився Бєлінський до зовсім молодої ще тоді української літератури, а зокрема до Шевченкової творчости і до самого Шевченка, схвалюючи царський вирок про віддання поета в солдати з забороною писати й малювати.

Та не зважаючи на все це, для українських підсовєтських критиків і літературознавців В. Бєлінському призначено бути згори найбільшим авторитетом. По совєтських українських школах його твори студіюють, як клясичні взірці критичної літератури і дороговкази для українського письменства.

На західньо-у к р а ї н с ь к и х землях, де процеси совєтизації всіх ділянок літературно-культурного життя переведено в прискореному темпі, твори В. Бєлінського, Добролюбова і Чернишевського, „великих революційних демократів, що під їх впливом, мовляв, виростав Тарас Шевченко", також примушують студіювати молодь по школах, цим прищеплюючи їй комплекс меншовартости супроти „старшого брата".

Однак, совєтська муштра в Західній Україні в дечому, певно, ще не дотягує. Ще там і сям виблискують врядигоди, навіть в офіційних публікаціях, вогники, які порушують тотальну темряву, що нею оповила Совєтський Союз большевицька доктрина.

Ось, для прикладу, в київському часописі „Радянська Україна" (з 20 січня) якийсь А. Іщук накинувся на брошуру А. Оришина п. н. „Бєлінський і російська література 18 століття", що її видав Львівський університет ім. Ів. Франка.

Якої ж єресі допустився А. Оришин у своїй брошурі?

А. Іщук починає свою критичну розправу таким вступом: „Автор і видавництво Львівського у н і в е р с итету знали, що саме в західніх областях в минулому буржуазно-націоналістичні літературознавці всіляко применшували роль і значення Бєлінського в літературі і шляхом грубої фальсифікації зводили брудні наклепи на великого мислителя".

Іщук напевно знає, що зовсім не треба було вдаватися літературознавцям аж до фальсифікації, щоб об'єктивно оцінити неґативне відношення Бєлінського до української літератури і культури. Алеж на те він і Іщук — совєтський критик, щоб з чорного робити біле, і навпаки.

Далі Іщук пише: „Вигадане українськими буржуазними націоналістами „твердження", нібито Бєлінський не визнавав Шевченка і взагалі української літератури, довгий час мусолилось (?) в різного роду „працях" буржуазно-націоналістичних літературознавців і мало ту ж мету — дискредитувати великого російського критика". Іщук дуже добре знає, що його можна було б легко спростувати, пославшись конкретно на том і сторінку з творів „великого революційного демократа". Але ще краще знає він, що ні Оришин і ніхто з професорів Львівського університету спростувати його не насмілиться.

Отже, А. Оришин завинив у тому, що, як науковець, підійшов до наукової справи в міру змоги об'єктивно і чесно. А за це в Совєтському Союзі по головці не гладять. Згідно з кодексом совєтської науки, повинен би він зробити інакше. І Іщук конкретно пояснює, як би це він мав зробити: „Автор брошури, — пише він, — мав поставити перед собою мету допомогти вчителям середніх шкіл виховувати учнів в дусі непримиренности до різних проявів ворожої українському народові і його культурі ідеології, в дусі поваги до великих традицій революційних демократів Бєлінського, Чернишевського, Добролюбова..."

Значить — радить Іщук — бреши і обдурюй учнів, аби осягнути мету й виховати їх в дусі ненависти до націоналістів і поваги та любови — до окупантів-поневолювачів.

Оце і є головна провина Оришина, що не запалав він любов'ю до Бєлінського та інших Добролюбових і не проявив належного „совєтського патріотизму". Іщук про це так і пише своєю калікуватою мовою: „В тоні автора брошури не почувається гордости, поваги й любови до Бєлінського... Оришин настирливо повторює, що Бєлінський помилявся, що його твердження нібито не можуть бути сприйняті, що в літературі Бєлінський не веде ніякого історичного розвитку..."

Тут уже „правом на помилку" Оришин ніяк не оправдається.

Уявляємо собі велику авдиторію Львівського університету і збори в ній професорів і студентів, на яких партійні й позапартійні активісти „проробляють" нещасного Оришина, піддають його гострій „товариській критиці", стягують на його бідолашну голову заздалегідь підготовлений вирок. Та хоч як там не буде, Оришин напевно відчує після цих зборів „повагу і любов" до російських революційних демократів.

В. С-ко

М. Заклинський

У СПРАВІ СВЯТКУВАНЬ ШЕВЧЕНКОВИХ РОКОВИН

Боротьба нашої нації пішла аж у 20-му столітті тими шляхами, що їх намітив Шевченко. Тільки останні два покоління доросли до такої політичної зрілости, що засвоїли його великі заповіти і боролися за їх здійснення. Він — пророк нашої сучасности. Одначе, коли теперішні святкування його річниці прирівняємо до давніших, бачимо дивовижне явище: 70, 50 чи 40 років тому молодь, що їх уладжувала, зробила з них джерело могутніх переживань для приявних і важливий національно-виховний чинник. А ось теперішнє покоління, що для здійснення Шевченкових заповітів розлило ріки крови, святкує його роковини анемічно і шабльоново. Тому й вплив цих святкувань на слухачів невеликий і нетривкий.

У сучасних святкуваннях Шевченкових роковин, у програмах і виконанні, майже не зустрічаємося з чимсь новим, творчим, оригінальним. Усе пересічне й оклепане, а часто й зле виконуване. На диво, навіть у найбільших осередках нашої еміґрації, де можна притягнути багато інтелектуальних і мистецьких сил, рідко котрась точка програми своєрідна і впливова. Інколи трапляється така старбина, що не віриш своїм ухам. Програма завжди за одним шабльоном: промова (або й окремо доповідь), одна-дві деклямації, зо дві музичні точки, сольоспіви і в більших осередках — хор.

Оновити Шевченкові свята — це конечне, хоч зовсім не легке завдання комітетам, вибираним для їх уладження. Вони повинні ввести нові точки в програму і поліпшити традиційні. Хоча це вимагає більше праці, пильнування, старань, зате свято стане гідним Шевченка, стане вартісним, впливовим громадським осягом.

Святочні промови бувають переважно блискучі щодо форми і стилю, одначе бракує їм оригінального змісту й підходу. Вони займаються здебільша політичним значенням Шевченкової діяльности для нас. Це односторонність. Крім загальників, що скоро забуваються, не дають такі промови слухачеві нічого. Значно більше, на мою думку, збудили б зацікавлення і приносили б користи інформативні промови-доповіді з літературним, історичним чи життєписним матеріялом з творчости, життя і доби Шевченка. Наприклад: про історичну добу в якій жив Шевченко на селі в дитячих літах, себто про перші десятиліття п і д в л а д н о с т и Правобережжя Московщині, з небувало важкою неволею селян; про довкілля, в якому розвивався Шевченко в Петербурзі, коли вчився в академії; „Три літа" на тлі української дійсности 1840-их років; програма для сучасників і майбутніх поколінь, виявлена в політичних поемах „Три літа"; Шевченкові історичні поеми з часів заслання: Шевченко в процесі кирило-м е т о діївських братчиків; його важке життя в глуші Новопетровського форту (рр. 1850-57); вплив його творів на наш рух у другій половині 19-го віку; форми тодішніх Шевченкових святкувань на східніх і західніх наших землях. І багато подібних тем. Або промови-доповіді з цитатами: про Шевченкові твори; про його „Щоденник"; про його листи на тлі життєпису і т. п.

Очевидно, такий зміст треба убрати в пластичну, популярну форму. Промовець-доповідач повинен стерегтися, щоб не входити занадто в дрібниці та не опрацьовувати матеріялу так, як для наукового засідання або для доповіді в Літературно-Мистецькому Клюбі. Він повинен подати приявним, у приступній формі щось суттєве й цікаве з Шевченкового життя чи творчости. Під кінець зробити висновки та пов'язати їх з тим, що кожний уже знає про Шевченка.

Промовцеві - д о п овідачеві прийдеться не лише знайти час на солідну підготову, але й побороти деякі труднощі: важкодосяжність Шевченкового життєпису, його листів і критичних праць про його творчість. Варшавське видання його творів із солідними статтями-студіями про важніші поеми і доби творчости можна знайти тут, в Америці, хіба в найбільших бібліотеках. Великий життєпис, що його зладив 60 років тому Ол. Кониський, уже перестарілий і неповний і, що гірше, давно вичерпаний. Саме тепер НТШ видає Шевченків життєпис, що його зладив літературознавець Павло Зайцев. Цей життєпис, якщо судити по уривках, друкованих раніше, — високовартісний і суттєво спричиниться до яснішого розуміння життя і творчости Шевченка. Та ледве чи вийде він так скоро, щоб дістали його впору ті, що підготовляються до промов на цьогорічних святах. Мабуть єдиний, тепер легкодоступний, хоч короткий, зате ядерний Шевченків життєпис є в 4-томовому виданні його творів, яке зладив у Канаді проф. Леонід Білецький. Там є також цінні літературно-критичні статті, що пояснюють важніші твори.

Деклямація в упадку. Її роля на Шевченкових святах і на більшости інших імпрез така незначна, що в багатьох випадках можна її зовсім оминути без шкоди для програми. Давніше мала вона у нас велику вагу і тепер може й повинна її знову осягти, або лише ті, що підготовляють святкування, ставились до неї поважно.

Перша річ — добре деклямацію підібрати. Або щоб вона була ілюстрацією чи доповненням промови, тоді й публіка краще її зрозуміє, або вибрати котрусь із наймогутніших, рідше виголошуваних поем, чи кілька коротких ліричних перлин, що одна одну доповнювали б і разом підкреслювали б поетову життєву настанову, чи настрій. Якщо поема трудна змістом, пояснити її перед виголошенням.

Дуже важно не допустити, щоб деклямація дісталася якійсь амбітній, але безкритичній особі, що рада бачити себе на сцені, хоч не вміє деклямувати і не бажає вчитись. Деклямування — це мистецтво. Хто береться за цю справу, повинен звернутись за вказівками до знавця — найкраще до когось із театральних мистців, бо вони — фахівці від культури живого слова; повинен навчитись деклямувати не лише по-мистецьки, але й голосно, бо у великій залі тиха мова губиться. Якщо її чути лише у перших рядах, що часто трапляється, то тим самим вона вже невдала. Чому в декотрих наших великих осередках не звертаються до артистів і артисток, знаних, як добрі декляматори, — це вже таємниця об'єднаних комітетів.

Бачив я раз таку дивовижу, що панні зі слабим, ліричним голосом доручили деклямувати у великій залі „Кавказ" — цю могутню, драматичну, типово мужеську поему, з частими, трудними переходами від біблійної поваги і пророчого патосу до їдкої сатири. Дитячим деклямаціям місце на дитячих святах. Коли ж на концерті для дорослих дають дитині виголошувати поезію, затрудну для її духового розвитку, то з таким самим успіхом можна поставити замість неї папугу.

Шевченкові твори — це дуже вдячний матеріял для мистецької передачі. А вдала рецитація, деклямація чи мистецьке читання стане для слухачів сильним пережиттям і спричиниться до прихильної оцінки цілого свята. Публіка радо привітає і кілька таких точок, та й будуть вони окрасою концерту. Щоб могутня Шевченкова творчість ожила й сильно впливала в імпрезових залях, конче потрібні в наших більших осередках бодай кількамісячні курси мистецтва живого слова. Якщо такі курси у нас будуть, — високий рівень рецитацій, мистецького читання і збірних та одиничних деклямацій і т. п. запевнений. А вся суть рятування цих імпрез від немистецьких виступів, оклепаности і шабльону — в оновленні традиційних точок програми й у введенні нових. Є в поемі „Гайдамаки" і в інших чимало драматичних місць, що дуже добре підходять для збірної деклямації. Є в „Щоденнику" Шевченка і в повістях, мало кому з публіки знаних, багато описів, заміток, характеристик, дуже відповідних для мистецького читання і рецитацій. Зокрема, сильним пережиттям для слухачів були б уривки з Шевченкових листів, таких щирих, соковитих і виразистих.

Вивести б усе це перед нашу громаду, сказати їй щось зовсім нове про Шевченка — його ж власними словами!

В котрому з більших осередків була б змога притягнути до ближчої співпраці театральних мистців, там слід підготовити якусь відповідну інсценізацію, живий образ, або акт драми.

В кінці кілька зауваг щодо музичних і співових точок. Уся програма концерту повинна бути просякнута од-

(Закінчення на ст. 3-ій)

Павло Терлівський

БІБЛІОТЕКИ В ПРОВІНЦІЯЛЬНИХ МІСТАХ УКРАЇНИ

(в 90-х рр. минулого століття)

1

Бібліотечна справа в малих повітових містах України за мого далекого дитинства стояла зле: бібліотек — ні приватних, ні громадських — здебільшого зовсім не було, і обивателеві, якщо він не мав власних книжок, залишалося задовольнятися розповсюдженим ілюстрованим тижневиком „Ніва", яку видавав спритний петербурзький видавець Маркс. Цей тижневик з місячними літературними додатками обслуговував [illegible] потреби пересічного читача-обивателя та його [illegible], що звичайно цікавились [illegible] історичними [illegible] тижневика, а [illegible] рекомендованими [illegible], треба сказати, [illegible] традиціями, до яких особливо линули в родині діти. В[illegible] переглядали грубезні книги оправлених разом чисел „Ніви" за багато років, мали в них своїх улюбленців, як, скажімо, генерал Скоболев чи Лоріс-Меліков, вкрай зачитували їх та шматували і вивчали по них події поточного тижня, як, наприклад, епізод російсько-турецької війни, знайомлячися з „отечественной" (шовіністично-російською) історією. Навіть прикраси в домах середнього інтеліґента постачала „Ніва": рідко в якому домі не було ілюстрованої „премії" до неї — картини „Бабушкина сказка" або „Гадание в русском тереме", нашого таки земляка Маковського тощо. Інших книжок в домі часто й не бувало.

Щасливий виняток із глухих повітових міст Лівобережжя становили Лубні, де вже в 70-их та 80-их роках мин. століття, в зв'язку з відкриттям у місті окружного суду й хлоп'ячої та дівочої гімназій, утворився значний шар освіченого громадянства і завдяки цьому попит на книжку був гостріший. Тому й бібліотечна справа стояла тут краще: вже на початку 80-их років у місті були дві приватні бібліотеки, що утримували їх пані Штефан і Піщанська. Трохи пізніше з'явилася й громадська бібліотека міської управи. Маючи чимало абонентів, які, залежно від розміру місячної платні, поділялися на кілька категорій, бібліотеки видавали читачам різну кількість книг, при чому перша (вища) категорія мала право читати свіжоодержані журнали в першу чергу.

Переважала в бібліотеках російська белетристика, була в перекладах і чужомовна, одержували і тодішні російські журнали. Оскільки пам'ятаю, українських книжок у них не було (можливо, що й заборонялося їх держати), за винятком Шевченкового „Кобзаря", і то ампутованого: багатьох поезій у ньому зовсім не було, в багатьох, на місці викинутих цензурою рядків, стояли численні крапки.

Добра бібліотека, з багатим науковим відділом, була при місцевій хлоп'ячій гімназії. Ця, так звана, фундаментальна бібліотека була зібрана ще в 70-их роках за директорування в гімназії українського письменника-етнографа Симонова-Номиса. За нього цією книгозбірнею могли користуватися й учні старших кляс гімназії, але згодом гімназистів до неї вже не допускали. Десятки років лежали в ній книжки, як мертвий капітал, бо доступ до неї мав лише нечисленний учительський персонал, що більше цікавився картами. Щождо гімназистів, то їм вільно було брати книжки тільки з шкільної бібліотеки, яка дедалі підупадала й меншала, бо твори багатьох письменників поволі вилучувалося із складу цієї бібліотеки. Так вилучено популярні серед учнів молодших кляс напівфантастичні романи з життя американських індіян. Заборону видавати учням ці твори мотивувалося надмірним їх захопленням фантастичними сюжетами й частими спробами учнів „тікати до Америки". Учні справді захоплювалися романами Жюль Верна, Густава Емара, Фенімора Купера тощо і їхніми героями — якимнебудь вождем червоношкірих Курумилою чи то „слідопитом" або „вершником без голови", ставлячи собі за ідеал відважного француза Валентина Геруа й стараючись їх наслідувати. Спроби „тікати до Америки" обмежувались або кількаденним перебуванням утікачів у лісі з ночівлею в куренях баштанів, після чого вони верталися додому, поївши взяті крадькома припаси, або ж подорожуванням залізницею до першої вузлової станції, звідки їх завертали назад. Щождо надмірного розвитку фантазії у читачів цих романів, то, при сірому фоні буденного школярського життя, він не був великим лихом, як це здавалося педантичним керівникам тогочасної освіти, і в усякім разі покривався додатньою стороною згаданих романів: гуманною провідною ідеєю й симпатією до знедолених червоношкірих, а також досить докладним обізнанням з географією Америки та тими ніби фантастичними винаходами героїв, з якими захопленим читачам довелося згодом зіткнутися в житті, як з реальним фактом (пригадаймо чудодійний підводний корабель капітана Немо „Навтілюс", що так чарував юного читача і що став тепер дійсністю у вигляді збудованого недавно атомового підводного човна тієї ж назви).

В усякому разі та прогалина, що утворилася з вилученням із бібліотеки цих книжок, нічим не поновлювалася, і учням уже середніх кляс, яких не задовольняли „Рассказы о диком человеке" або „Классические древности", важко було здобути цікаву книжку. Щождо гімназистів старших кляс, то, крім підручників та творів тих російських письменників, що їх студіювалося на лекціях російської мови, їм майже не було чого читати. А гімназіяльний курс літератури не йшов тоді далі творів Грібоєдова, Пушкіна, Лермонтова й Гоголя. Вже Турґенєва, Толстого, Достоєвського, Некрасова в гімназіях не тільки не студіювали, але їхніх творів навіть не можна було тримати в учнівських книгозбірнях. Ба навіть твори тих авторів, що їх у гімназії студіювалося, учень мав право тримати в себе лише в тім випадку, коли книжку взято з гімназіяльної бібліотеки. Був анекдотичний випадок, коли інспектор гімназії відібрав в учня 7-ої кляси при відвідуванні учнівської квартири „Бедную Лізу" Карамзіна на тій підставі, що вона — не з шкільної бібліотеки.

(Закінчення буде)

Марія Біляк

НА ШЛЯХУ ДО СПІВДІЇ

(З приводу 70-ліття українського жіночого руху)

(2)

Через те розгром нашого життя вдарив нарівні жінку з чоловіком. Рівнорядно перенесла вона наслідки колективізації, жах голоду і переслідування Єжовщини. Та жінка не уступила з передових лав. Не маючи змоги жити вільно організованим життям, жінка підсовєтської України здобуває освіту, входить у різнородні фахи і добивається відповідальних становищ.

На Зах. Україні почала у 1920 р. широко наладнуватись праця. Шіснадцять жіночих гуртів, що були по містах Галичини, пов'язано одною централею у Львові. Пішла розбудова організації в цілому краю. Край покривається мережею відділів, їх завдання поширюються і поглиблюються. Починає виходити жіноча преса. Рівнорядно до галицького постає на Волині Союз Українок. Відновляються жіночі організації й по інших займанщинах: „Жіноча Громада" у Чернівцях і Жіночий Союз в Ужгороді.

Нав'язуються і продовжують взаємини з міжнародними жіночими організаціями, де українки виступають як рівнорядні члени — Міжнародна Жіноча Рада, Союз за виборче право жінки, Міжнародна Ліґа Миру і Свободи. У цьому йдуть спільно еміґрантські жіночі ґурти, що постали у Відні і Празі, з краєвими організаціями.

Коли в 1934 р. Союз Українок скликує перший жіночий конґрес у Станиславові у 50-ліття першої жіночої організації, то він став здвигом усіх жіночих сил.

Коли до того часу в організації працювало зріле жіноцтво, тепер увійшла туди жіноча молодь. Не маючи змоги працювати фахово, вона пішла у громадську роботу. За більш ніж скромний кусник хліба, а часто й без винагороди, вона переміряла своїми ногами цілу Зах. Україну. Тим новим ідеалісткам завдячуємо дуже багато. Їх мозольна, дрібна праця і юний запал піднесли свідомість жінки - селянки та включили її в ряди зорганізованого жіноцтва.

Війна припинила працю жіночих організацій. Трагічна конечність приневолила велику частину жіноцтва залишити рідні землі. Коли закінчилась війна, віднайшли себе всі вітки укр. народу і стали по новому оформлювати своє завдання: зберегти себе й своїх дітей на вигнанні і освідомити світ про долю українського народу. Світовий Конґрес українського жіноцтва у Филаделфії в 1948 р. дав підстави до об'єднання жіночих сил: створено Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій, що являється об'єднанням українського жіноцтва поза межами рідного краю та координуючим чинником для праці серед жіноцтва та оборони інтересів поневоленої Батьківщини, оперта на ідеях перших піонерок жіночого руху Олени Пчілки і Наталії Кобринської, продовжує українська жінка свою працю.

— — — — — — —

Перед нами ще довгий шлях. Невідомо, скільки ще наш нарід перейде перешкод і скільки ще нам судилось пробути на вигнанні. Щоб це перебороти й дійти до нашої мети, нам треба себе гартувати. Працювати над собою, над кожною одиницею й над кожним гуртом.

Коли віра в наші домагання буде сильна, коли наші домагання будуть слушні й підперті міцним активом, тоді вони переможуть. Доказом цього є віковічна боротьба нашого народу, якого не знищили до тепер гекатомби жертв. Коли давніш стримували розвій культури і національний ріст, то тепер засоби нищення досконаліші. Штучний голод, масове переселення, масовий вивіз — це засоби, що вдираються вже в корінь нації. Що важчі ці удари, тим більший спротив, тим ширша свідомість мас. У вогні боротьби запалюється воля, у полум'ї нищення виростає сила спротиву.

Тому не страшні нам ці жертви, хоч важкі й болючі. Найбільшою загрозою для нас — це внутрішні межиусобиці.

Живемо невеликими острівками серед чужого моря. Замість скріплювати себе внутрішньо і промінювати назовні, ми забуваємо це історичне наше завдання. Замість черпати силу з нашої віри в майбутнє, ми спотикаємось об наші власні помилки й невдачі. І врешті доводимо себе до взаємоненависти і то такої, що на ніяке інше почування вже не стає місця.

Оці манівці нашого шляху можуть стати загрозою для нас і для нашого жіночого руху. Пам'ятаймо про це! Бо політикування, війна фраз, підозрливість і зависть — не є в психіці української жінки. Воно накинене або запозичене. Ми все в минулому були чинником доброї волі, прикладом згідливости і уступчивости в малих справах. Для нас чужий блиск і дешевий ефект, на який не дивилась ніколи українська жінка. Її найвищим громадським ідеалом був прямий характер, що його шанувала й видвигала у боротьбі.

Це й тепер повинно стати нашою напрямною. Над нами Бог, а перед нами Велика Мета, до якої прямує наш нарід. В ім'я цих двох величин, об які оперте наше життя, мусимо дбати про шлях українського жіночого руху. Бо тільки ним може дійти українська жінка до голосу в суспільстві, тільки через нього може вона стати справжнім співтворцем українського життя.

(Закінження).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Загальні Збори Відділу ОбВУА.

Дня 16 січня ц. р. в залі Українсько - Мішіґенської Ліґи відбулися Загальні Збори Відділу Об'єднання б. Вояків Українців Америки в Дітройті. Збори відкрив уступаючий голав, по чім Збори вшанували пам'ять померлого сл. п. проф. Євгена Яворівського, члена-основника і сталого секретаря Відділу.

Зборами проводила президія в складі: ген-хор. Борис Палій-Нейло — предсідник, інж. Роман Крохмалюк, заступник і проф. Іван Розгін — секретар.

По прийняттю протоколу з останніх Загальних Зборів, звітували члени Управи про свою діяльність. Зі звітів виходить, що Управа посвячувала багато часу і праці на посилення інвалідського фонду і на „Дар Українському Воєнному Інвалідові". Збірка на ті цілі принесла $349.52, з чого належність за продані жетони вислано Комісії ДУВІ. Своїм членам уділено допомоги на суму $60.00. Управа видала кілька обіжників, з яких два порушували справу писання воєнних споминів, закладання військової бібліотеки, музею та влаштовування сходин, на яких ті справи були б докладно обговорені. Членство слабо відгукнулося на той заклик, однак та справа є все актуальна і її нова Управа буде продовжувати. Роблено спроби співпраці з іншими комбатантськими організаціями, які по части вдались. Влаштовано спільну Просфору і забаву, які пройшли з успіхом. На одних сходинах Відділу створено Комітет для відсвяткування 40-го Ювілею Українських Січових Стрільців. Відділ, як зорганізована одиниця, брав часто участь в різних імпрезах загального характеру.

Члени рішили на одних сходинах, що треба стало розбудовувати Інвалідський Фонд при Відділі і зобов'язались платити кожного місяця до того фонду 25 центів. Управа Відділу добре співпрацювала з Головною Управою ОбВУА і в цілості вив'язалась зі своїх зобов'язань.

Нововибрана Управа Відділу уконстатувалася слідуючо: Іван Білоус, голова; д-р Амврозій Вусик, заступник; Василь Білинський, секретар; інж. Роман Крохмалюк, культ.-освіт.; Роман Юшкевич, скарбник; Омелян Каранець, організаційний; Маркіян Кардашенко, господарський референти. Контрольна Комісія: Андрій Когут, Петро Біланюк і Степан Левкут. Громадський Суд: ген.-хор. Борис Палій - Нейло, полк. Дмитро Жупінас і радн. Денис Несторович.

Іб.

Ню Бронсвік, Н. Дж.

Свято Державности.

Неділя, 30-го січня. Сонце сховалося за баню церкви й морозним промінням обсипало авта фармерів, робітників та бизнесменів, що з'їхалися на Свято Державности в Ню Бронсвік з Плейнфілду, Меточину, Ню Маркету, Дунелену, Бамбруку та Ню Бронсвіку і Вудбріджу.

Хоч Свято призначене на п'яту годину, а тепер лише декілька хвилин після четвертої, то в церковній залі, де має відбутися святкування, господар свята, старий громадський діяч стейту Ню Джерзі, голова місцевої філії УКК п. Степан Дембицький, привітно зустрічає гостей. Недалеко від його, оточений фармерами та робітниками, б. головний інспектор Армії Української Народньої Республіки полк. Володимир Кедровський, що має сьогодні виголосити святочну промову, щось цікаве розповідає. Трохи далі б. член Української Національної Ради, проф. Іван Сенько з дружиною, донькою та сином приїхали з Трентону, щоб відбути ще одне свято, бо перед цим вони відсвяткували в себе.

Раптом холодна хвиля повітря покотилася по ногах. Мимо волі прийшлося оглянутись. Пан Дибайло, з Плейнфілду, тримає навстіж надвірні двері й пропускає малечу, що гурмою вкочується до залі. Віля дверей з лівого боку стоїть стіл, а на столі паперова скринька для добровільних датків. З скриньки насторбучившись ріжками виглядають зелені доляри. Ніхто не нагадує, але не тільки дорослі, а навіть і діти самі підходять і кладуть пожертву.

Заля виповнюється. Серед присутніх кияни, полтавці, херсонці, подоляки, лемки, гуцули, бойки, закарпатці, буковинці. Старі й нові іміґранти, а також і ті, хто скоштував в совєтському раю, під сонцем сталінської конституції Соловок та Сибіру. Люди різного віку, виховання, різної ментальности, різних фахів зібралися тут, щоб відзначити для всіх одинаково дороге Свято Української Державности та Соборности.

Свято відкрив п. С. Дембицький коротеньким словом. Після його виступив вокально-музичний квартет бандуристів, в складі: проф. Вол. Левицький (бас), керівник квартету, пані Ґалина Хамула (сопрано), пані Іванна Кононів (альт) та пан Володимир Юркевич, з таким репертуаром: „В горах грім гуде", стрілецька пісня, обробка проф. Романа Левицького, „Ой, на горі та женці жнуть", історична пісня, обробка О. Кошиця: „Світить місяць", повстанська пісня, обробка проф. Романа Левицького. Гучними оплесками святочна громада нагороджувала виконавців зворушливих пісень.

Простою мовою, глибокого змісту промову виголосив полк. В. Кедровський, учасник визвольних змагань українського народу та співтворець Української Народної Республіки. В своїй промові він подав історичну тяглість соборности й державности українського народу, а також звернув увагу, що велику шкоду українській справі роблять ті, що починають історію від себе. Прикладами з героїчного минулого і сучасного він підтверджував невмирущість української нації.

Пан Данило Струк продеклямував вірш Невістюка „17 весна", а пані д-р Ярослава Грабович вірш В. Лепкого „В мене був свій рідний край".

На закінчення квартет виконав — „Ой на горі чорна хмара", стрілецька пісня, обробка М. Леонтовича, „Там на горі сніг біленький", муз. Колеси та „Хлопці підемо" — дивізійна пісня, обробка проф. Романа Левицького. На закінчення „Гей ви хлопці січовії", муз. М. Леонтовича.

Закінчилося свято відспіванням гимну — „Ще не вмерла Україна.

Свято закінчилося, але гості під враженням пережитого та в піднесеному настрою ще довго не опускали залі.

П. Василенко.

Шікаго, Ілл.

З діяльности 379 Від. УНС.

Загальні збори 379 Від. УНС ім. св. Юрія відбулись 9. І. 1955, на яких вибрано слідуючу управу:

Осип Дичка, голова; Василь Максимів, місто-голова; Михайло Семків, фін. секретар; Іван Малюк, касієр; Степан Голяш, рекорд. секретар; Контрольна Комісія: Андрій Боднарчук, голова; Антін Зборик і Василь Ваків, члени; Михайло Сарабин і Василь Семків, надзирателі хворих; Сенчишак Микола і Петро Семків, делеґати до Ліґи АУП.

В братській касі є $4,175, з чого видано на добродійні цілі $210. Відділ має 1330 членів. В В минулому році прийнято 52 нових членів, що в порівнянні зі зростом цілого УНС становить гарний показник і приклад для інших відділів.

Степан Голяш,
рек. секретар.

Віпані, Н. Дж.

Відзначено Січневі Роковини.

Свято відбулося в неділю 23-го січня. Відкрито його відспіванням американського і українськгоо гимнів, після чого полк. Волод. Кедровський із Меточин виголосив промову давши численно зібраній публиці повний образ тих великих подій, у висліді яких була створена самостійна, суверенна і соборна Українська Держава.

Мистецьку частину програми виповнили відповідні деклямації та музичні точки. Зокрема мужеські деклямації викликали бурливі оплески (Стефко Богославець „День Злуки", та Ст. Навроцький „22 Січня") як також акордіоновий квартет молоді (Богдан і Стефан Богославці, Роман Осадчук і В. Осадца). Але найбільше оплесків здобув собі ансамбль бандуристів з Нюарку, а зокрема його провідник Д. Юркевич. В'язанка народних і стрілецьких пісень у його виконанні лишилась на довгі дні у пам'яті вдячної публіки.

У політично - пропаґандивній програмі свята було ще відчитання відповідної деклярації в англійській мові (М. Захарків), текст якої опісля переслано конґресменам і сенаторам стейту Ню Джерзі.

Відспіванням „Не пора", закінчено цю дбайливо підготовану святочну Академію, моральний успіх якої був — на місцеві відносини — дуже великий. Свято відбулось стараннями місцевого Відділу УККА, при співучасті відділів УНСоюзу й Провидіння, а підготовою програми зайнялися зокрема такі громадяни, як пп. Богославець, Захарків, Шкред, Осадчук, Зятик і ін.

М. Захарків.

Филаделфія, Па.

Перший Попис Учнів Укр. Проф. Музичних Курсів.

У минулу неділю відбувся в домівці Горожанського Клюбу у Филаделфії перший попис учнів „Українських Професійних Музичних Курсів, який увінчався повним успіхом.

У програмі виступала тільки частина учнів цієї Музичної Школи, дарма, що точок програми було тридцять й стільки ж молодих адептів музичного мистецтва. Усі учні кляс фортепіяну п. Лідії Бульби (Славця Кічуґа, Оля Прохурська, Сема Далянтінов, Месяся Кравчук, Дзвінка Федьків, Мирося Книш, Орися Кушнір, Анна Ющишин, Мирося Олійник, Дзвінка Харина й Христя Харина), п. Софії Горницької (Лярися Середа) та д-ра Антона Рудницького (Марта Прохурська, Зірка Дяченко, Таня Бульба, Мирося Новаківська, Орест Котельницький, Ігор Федорів, Ксеня Федорів, Юрій Гнатюк, Галя Крицька, Дарія Новаківська, Доріян Рудницький, Богдан Гнатюк, Уляна Надраґа й Христя Дибуляк) грали певно й ритмічно, з почуттям музичної фрази і зрозумінням змісту твору. Те саме можна сказати й про учнів кляси скрипки (Ігор Швець і Ярослава Миґасюк), з яких особливо перший звернув увагу гарним звуком й чистотою інтонації.

Врешті учні кляси співу п. Марії Сокіл, (Оксана Бак-Бойчук і Ігор Ветик) у піснях Франца, Брамса, Барвінського й Рубця, показали не тільки свої гарні, свіжі голоси, які мають добрі можливості розвитку, музикальність, чуття, але й витриману, спокійну позу.

Заля була переповнена батьками учнів й гістьми, які щиро оплескували кожного виступаючого. Усі подивляли, з якою гладкістю проходила багата, різнородна програма, та на якому рівні вона стояла. Присутні розходилися з однозгідною опінією, що Українські Професійні Музичні Курси у Филаделфії, їх провід й учителі, цим першим пописом учнів дали доказ доброї праці в ділянці музичного виховання, для наших, українських дітей.

Я. К-чук.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За пресою і радіом)

Чергові „вибори до рад"

По всій Україні ведеться широка кампанія підготови до чергових „виборів" у Верховний Совєт і місцеві совєти. По містах і селах, за вказівками партійних організацій, виставляють кандидатів до складу дільничних виборчих комісій. Серед населення ведеться аґітаційно - масова робота. Як повідомляє кореспондент „Радянської України", у Станиславові відбулися збори аґітаторів, в яких взяло участь 1,500 осіб. Їм роздано відповідні інструкції і прочитано доповідь про внутрішнє й зовнішнє становище Совєтського Союзу.

„Запорожець за Дунаєм" — В Китаї

Як подає радіо - Київ, недавно в Пейпінґу з успіхом виставлена була опера Гулака - Артемовського „Запорожець за Дунаєм". Китайці оперою були захоплені. Але що найцікавіше — показував цю оперу китайцям... московський державний музичний театр, який їздив з ґастрольними виступами по Китаю. На виставі були присутні заступник голови Китайської Народної Республіки Чу Де і даляй-лама (найвищий церковний достойник) Тибету, який „гостює" тепер у Пейпінґу.

Молодь — на цілину!

З наказу Хрущова, останнім часом ще більше підсилено натиск на молодь, щоб „добровільним порядком" кидала рідні хати і виїжджала орати цілину до Казахстану, на Алтай і Далекий Схід. Як повідомляє „Радянська Україна", „до комсомольських комітетів Львова і области щодня надходять сотні заяв, в яких молоді патріоти просять вислати їх в райони освоєння нових земель". Серед цих „патріотів" ґазета називає: слюсаря паровозного депа Львів — Захід, Миколу Ільченка, робітницю швацької фабрики Л. Пасічник і В. Тарновську.

У СПРАВІ СВЯТКУВАНЬ ШЕВЧЕНКОВИХ РОКОВИН

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ним настроєм: поваги, енерґії, оптимізму. Сумовиті та безнадійні пісні й мелодії тут не на місці. Треба бадьорих, бурхливих і динамічних, бо Шевченко — оптиміст і революціонер. Такі речі, як „Розжалобилася душа", „Даремне пісне" і т. п. — це різкий дисонанс. Адже годі знайти в світовій культурі другого поета-творця, що так глибинно вірив би в кінцеву перемогу правди, такі великі вимоги ставив би до себе і свого народу і такі пророчі надії покладав би на висліди діяльности й боротьби майбутніх поколінь. Хоч є між його ліричними поезіями немало сумовитих і розпучливих, одначе вони є відбиткою жорстокої дійсности на засланні, а не поетового світовідчування.

Ще більш не намісці жартівливі пісні, з якими декотрі солісти виступають інколи, як із наддатками. Це ж профанація поважного свята!

Словом, багато треба змінити в наших святкуваннях Шевченкової річниці. Для цього важливо, щоб комітети та виконавці виявили багато працьовитости, почуття громадянського обов'язку, підприємливости та знання у справах літературних і мистецьких.

КОМУНІКАТ УККА

У зв'язку з відомими заявами щодо відобрання від України та Білоруси прав членства в Організації Об'єднаних Націй, подається до відома наступне:

1. Голова Українського Конґресового Комітету Америки проф. Л. Е. Добрянський вже давніше зайняв до тієї справи становище і в листі до сенатора Вайлі та решти членів Комісії для Закордонних Справ Сенату З. Д. Америки з'ясував свій погляд, що Україні, як окремій політичній, національно-етнічній та культурній спільноті, без уваги на накинення їй ззовні сучасного режиму, належиться правно, як нації, місце в громаді Об'єднаних Націй.

Листи такого змісту були вислані також амбасадорові Лоджові, голові американської делеґації при ООН, та іншим американським політичним діячам.

2. Український Конґресовий Комітет Америки стверджує, що досі формально ще ніхто не зголосив у Конґресі З. Д. Америки конкретного внесення в цій справі, а тимпаче не було навіть суґестії на форумі Об'єднаних Націй щодо позбавлення України членства в ООН.

3. Відповідний меморіял, в якому Український Конґресовий Комітет Америки з'ясовує свої позиції в справі членства України в ООН, як суверенного і самостійного національного чинника, з міжнародного і державно-правного становища, з узглядненням визвольних змагань Українського Народу в сучасному, — буде предложений всім компетентним чинникам.

Український Конґресовий Комітет Америки.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас у вічність по тяжкій і недовгій недузі дня 4. грудня 1954 Найдорожчий Муж і Батько

ЮРІЙ ГЛІБКА

професор чужих мов, похований в Клівленді, Огайо, дня 8. грудня 1954 р.

Ідучи за глибокою потребою серця цією дорогою дякуємо всім, що спішили нам з потіхою і поміччю в часі недуги і смерти Покійного.

Дякуємо Всечесним Отцям А. Берику і Ст. Пасеківському за відправлення Панахид і похоронних відправ, зокрема о. Берику за дуже змістовну промову на похороні, а о. Пасеківському за щоденне відвідування Покійного в лікарні та за духову підтримку для нас в найтяжчі хвилини нашої трагедії, Всечесному Отцеві Д. Лещишину з Нюарку, Ню Джерзі, за відправлення Панахиди в Нюарку в день смерти Покійного. Рівно ж неменша наша подяка Всечесному Отцеві Мітрату Весоловському з Ню Йорку за відправлення Панахиди в Ню Йорку в день 2. січня 1955 р.

Дякуємо Православній Громаді і Похоронному Заведенні Колодія в Клівленді за влаштування похорону і парастасу по Покійному, п. Іванові Досіву та панству Богдан і Леся Ковальські за жертвування Служб Божих, спонзорові Методиської Церкви — Mr. Chalmer F. Lutz. за моральну і матеріяльну допомогу нашій родині від моменту нашого приїзду до Америки аж до моменту висдання посмертної пенсії для нас дітей Покійного, п. Миколі Вігуну, як представникові Організацій Націоналістичного Руху, та особисто за щиру і скору приятельську поміч, зокрема в справі виховання дітей, як і за високопатріотичну промову над домовиною Покійного, Українському Т-ву „Буковина" в Дітройті, Українській Буковинській Громаді в Ню Йорку, та Українському Допомоговому Вюру за грошові допомоги нашій родині;

Д-рові Грушкевичеві за лікування мене після тяжкого удару, що я зазнала по втраті Мужа.

Рівно ж дякую адвокатові п. Демерові за правну пораду в справі забезпечення, ОДВУ і Українському Золотому Хрестові за негайну матеріяльну допомогу, Буковинській Громаді в Ню Йорку за вислання делеґатів на похорон і за прощальну промову п. П. Григоровича на похороні, представникові організації „Сума" — п-ві П. Венгрину за участь в похороні і за щирі слова розради.

Бракує нам слів подяки нашим дорогим сусідам п-ству Ковальським, Савчакам, Чужакам, п-ві Яблонському, любим кумам Павлові і Оксані Трохименкам та Марусі Менко з Дітройту, що не щадили ні труду ні часу і допомагали нам в найважчі хвилини нашої розпуки і горя; п-ві сотникові П. Войновському наша спеціяльна подяка за відвідання хворого в лічниці і його неоцінену моральну підтримку для нас, як і за зорганізовання цілого похорону.

Дякуємо всім Друзям, Сусідам і Знайомим, що несли домовину Покійного. За зложення вінків на домовину дякуємо: Студентським Т-вам „Чорноморе" і „Залізняк" (Буковина), „Спортовому Т-ву „Мазепа" (Чернівці), Буковинській Громаді (Ню Йорк), Організації Українських Націоналістів, Буковинському Куріневі, „Вільним Козакам" — Відділ Народної Помочі, п. Петрові Венгрину, п-ству Войновським, Д-р Іларіонові Колиневичу, п-і Анні Баґрійчук, п. Василеві Моцеґ, п-ству Бігун, Методиській Церкві „Гармоні Санді Скул Клес" та Юнії Трак Драйверс.

За участь в похороні дякуємо зокрема голові ОДВУ п. М. Дикаму, голові Українського Золотого Хреста п-і М. Попович, представниці Союзу Українок п-і Олексин, Народній Помочі, Пластові, „Рідній Школі", всім Друзям і Добрим Людям, що дали до диспозиції авта під час похорону, висловили нам усно чи писемно співчуття, ми з глибини серця дякуємо і просимо Бога, щоб винагородив всіх за це сторицею.

Прибиті горем

Дружина **АНТОНІНА ГЛІБКА,**
Діти **ГРИЦЬ, БОГДАН, МАРТА І НАДІЯ ГЛІБКА.**

Клівленд, січень 1955 р.

Цікава зміна в податковому законі

Ню Йорк, Н. Й. — Окружні директори податкових урядів виявнюють, що в окремих випадках батьки можуть подавати деяких своїх дітей як утриманців, хоч ці діти й заробили більше як 600 долярів на рік. Для цього потрібні такі умови: 1. Батько (мати) мусить витратити на утримання своєї дитини більше як половину коштів її прожиття. 2. Ця дитина не може бути старшою за 19 років перед кінцем цього року. 3. Ця дитина повинна бути найменше п'ять місяців „повним" студентом в цьому році. Коли двоє, або й більше дітей, утримують батьків, але одне з них не витрачає більше як половину своїх заробітків на цю ціль, тоді ці діти можуть між собою порозумітися, хто дістає право відтягнути собі гроші, витрачені на утримання батьків.

За приспішений вишкіл військових резерв

Вашингтон. — Товариство Резервових Офіцерів домагається приспішити вишкіл військових резерв, щоб уже в найближчому часі збройні сили ЗДА мали мільйон резервістів, готових до боротьби в разі крайньої потреби. Цей мільйон резервістів можна було б збільшити пів мільйоном неактивних резервістів. Товариство Резервових Офіцерів домагається, щоб до 30 червня 1956 року кожний рід зброї подбав про вишкіл своїх резерв. Плян цього Товариства не суперечить плянові президента Айзенгавера про збільшення військових резерв, але змагає до приспішення його реалізації. Сенатор Дж. Стром Термонд, голова Товариства, повідомляє, що цей плян випрацьовано в комісії, в якій брали участь представники всіх родів зброї. Він коштуватиме дещо більше від пляну през. Айзенгавера, але на довшу мету оплатиться, бо не треба буде утримувати більше вояків в активній службі, маючи забезпечені військові резерви. Плян Товариства Резервових Офіцерів проєктує збільшити вишкіл з одного дня до двох наприкінці тижня в місяці, і створити окремі пости підсекретарів для вишколу резерв при секретаріяті оборони, армії, фльоти і летунства.

МекКарті твердить, що демократичний сенатор дістав гроші від комуністів

Мілвокі, Вис. — Сенатор Джозеф МекКарті не хотів подати ближчих відомостей про те, що один демократичний сенатор дістав на виборчу кампанію 300 долярів від комуністичного урядовця. МекКарті заявив журналістові, що він потребує більше інформацій в цій справі, а ці інформації повинен дати згадуваний сенатор, коли зізнаватиме перед сенатською комісією під присягою. Сенатор МекКарті зробив це обвинувачення ще в суботу в Мілвокі, куди приїхав на відпочинок.

● **В Коста Ріко** арештовано вісьмох озброєних повстанців, які пробували втекти через кордон Нікараґви.

ЗУАДКОМІТЕТ ВЕДЕ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

Слідуючі родини чи особи з Европи просять американських українців допомогти їм переселитися до ЗДА на основі нового іміґраційного закону з 1953 р.

ЛИСТА Ч. 25 (Бельгія).

Дубасік Мартин; Дрон Стефан, Марія, Анна, Ярослав; Декий Микола; Гриненків Василь; Кохайкевич Іван; Кучер Іван, Анна; Лаґоша Андрій, Олександра, Галина, Валентина; Муляр Гнат, Валентина; Сторонський Ігнат, Христина; Петро, Стефан; Савчук Павло; Сидор Володимир, Софія, Ахіл, Марківи; Войтович Стефан.

ЛИСТА Ч. 27 (Німеччина).

Федін Микола, Анна, Володимир; Кошарюк Іван; Капрус Микола; Люлькович Терентій; Покуцінський Константин, Марія, Маріля; Попович Василь, Мотря, Марія, Михайло.

ЛИСТА Ч. 26 (Австрія).

Дихтяр Василь, Марія, Василь, Моніка; Джуринський Михайло, Марія, Ольга, Володимир, Анна, Галина; Келлер Марія, Володимир, Микола; Кубарич Олекса; Леша Афанасій, Наталка, Петро, Катерина; Литвиненко Павло, Татяна, Ляриса; Мільчак Іван, Марія; Осадчук Михайло; Розтряс Олекса; Сагора Марія, Ярослав, Юрій; Щербак Василь; Жук Володимир, Катерина, Ірена; Журав Марко; Лапкала Іван, Марія, Іван, Ніна, Микола.

ЛИСТА Ч. 28. (Австрія).

Грогорський Иосиф, Марія, Роман, Євген, Стефанія; Кобилянський Євстахій, Марія Єлена, Василь, Марія; Шахтенко Василь; Татарко Микола; Чернига Петро; Уссок Олександер, Марія, Володимир.

Щоб забезпечити цим особам приїзд до ЗДА треба, щоби американський громадянин підписав ашуренс і підшукав відповідну працю для апліканта. Ашуранси конечно виготовляти в 6 примірниках і прислати 5 копій до бюра ЗУАДК-у.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE INC.
P. O. Box 1661, Phila 5, Pa. USA

ВСЯЧИНА

ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ ЗЛОЧИННІСТЬ У НЮ ЙОРКУ

Комісар поліції В. Г. Адамс заявив, що впродовж 1954 року зросла злочинність у найбільшому в світі місті Ню Йорку, але додав, що в другій половині року число злочинців почало зменшуватися, коли йому вдалося збільшити число поліцистів. В 1954 році було в місті 111,274 злочини, а в 1953 році — 108,731. Пересічно кожного дня відбувалися такі злочини: два вбивства (сюди зараховано і смертні випадки від злочинного занедбання), злочинних нападів — 26, крадіжок із вломом — 130, грабунків — 28. Кожного дня крадуть власностей на суму 137,938 долярів. В Ню Йорку поліція має 21,000 поліцистів, але комісар Адамс домагається ще кількох тисяч поліцистів.

ВИТЯЛИ, ПЕРЕВАРИЛИ І ЗНОВУ ВСТАВИЛИ ДІВЧИНІ КІСТЬ

Д-р Вернон П. Томпсон доповідав на зборах Американської Академії Ортопедичної Хірургії про те, що він вирізає дівчині шостицалевий кусок кости, виварив його для дизинфекції, і пізніше знову вставив на те саме місце в стегні. Коли ця 20-річна дівчина пробувала ходити при допомозі милиць, ця частина перевареної кости тріщала. Під час другої операції лікар скріпив її частиною голінкової кости, вирізаної з ноги дівчини. Тепер ця дівчина може поволі ходити, навіть не дуже кульгаючи, і працює, як давніше.

ЗА ПОРАНЕННЯ ДІСТАЛА 170,000 ДОЛЯРІВ

Пані Фей Скотті з Бруклина дістала 170,000 долярів від Летунських Ліній Нешенел за те, що вона була поранена в летунській катастрофі в Елизабеті, Н. Дж, 11 лютого 1952 року. Пані Скотті домагалася відшкодування в сумі одного мільйона долярів, але суд присяглих призначив їй тільки 170,000 долярів. Вона лежала в шпиталі 10 місяців і перебула кілька пластичних операцій.

ЗА ЩО ЛЮДИ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

Часописи пригадують, як деякі несумлінні податковці обманюють податкові уряди, подаючи в податкових виказах суми, що мали б бути звільнені від оподаткування. Один підприємець подав між „видатками на підприємство" ті гроші, які він видав на харчування своєї рідні, бо його жінка мусіла добре виглядати, коли її могли б бачити покупці в крамниці. Голова корпорації подав між „бизнесовими видатками" кошти, витрачені на пошлюбну подорож, кілька подорожей на Флориду і витрати на кінські перегони. Податкові урядовці відкинули йому той виказ і визначили на 22,500 долярів більше податку, як він передбачав.

РИБАЛКИ ЗЛОВИЛИ 2,350,000 ТОНН РИБИ

Департамент внутрішніх справ повідомляє, що минулого 1954 року американські рибалки зловили для продажу 2,350,000 тонн риби. Це є на 6 відсотків більше в порівнянні з 1953 роком. Цю рибу зловлено на водах ЗДА і Аляски.

Гураґани спричинили шкоду на 276 мільйонів долярів

Забезпеченева аґенція аж тепер обрахувала, що три гураґани Карольця, Една і Гейзель спричинили шкоду в східніх стейтах на 276 мільйонів долярів. Директор цієї аґенції Дж. Віктор Герд стверджує, що це буде найбільша сума, яку в ЗДА виплачено за пожежі. Досі найбільшу суму за пожежі виплатили забезпеченеві аґенції від огню в 1906 році, коли була велика пожежа в Сан Франсіско в Каліфорнії. Тоді треба було виплатити 220 мільйонів долярів. В 1950 році виплачено за шкоди від гураґанів тільки 188 мільйонів долярів.

Сотні сліпих автоводіїв їздять автами в Нюйоркському стейті

Сотні або й тисячі сліпих автоводіїв їздять автами в стейті Ню Йорк і одночасно дістають такі привілеї як звільнення від податків та фінансову допомогу на перевишкіл для того, щоб могли працювати як сліпі. Таке ствердив лікар д-р Джордж О. Геллінґер, який каже, що вимоги щодо доброго зору при видаванні дозволів на їзду автом в Ню Йорку виглядають на фарсу. Д-р Геллінґер працює в уряді, який видає посвідки про сліпоту. Одного разу приступила до нього людина, яка просила швидко видати їй посвідку, бо вона неправильно „запаркувала" своє авто. Інша особа, визнана урядово за сліпу, їздила сама автом до Маямі. Д-р Геллінґер каже, що урядово можна визнати за сліпого того, хто не може бачити предмету з віддалі 20-ох стіп, який то предмет з нормальним зором можна бачити з віддалі 200 стіп. При видаванні дозволу на їзду автом не звертають уваги на добрий зір, і тому можливий той дивогляд, що „сліпі" мають право їздити автом.

Найпоживніші харчі

Відомий американський спеціяліст від досліджування харчів д-р МекКолюм твердить, що до найздоровіших харчів належать яйця, тваринна печінка і зелена городина. Яйце, це пожива, яка причиняється у великій мірі до винекнення нових кровних клітин. Фосфор, який міститься в яйцях, має великий вплив на відсвіження мозкової тканини. Мінеральні складники в яйцях дають організмові матеріял до будови костей. Задовільна кількість споживаних яєць дає організмові запоруку здорових зубів, елястичних м'язів, міцних нігтів і т. д. Словом, яйце доставляє поживу всім клітинам нашого тіла. Це наче синтетична пожива й найбільшу ролю відіграє вона при кормленні дітей. Протеїна, яка міститься в яйці, легкостравна і дуже вказана для дітей, хворих і виздоровців. Вапно, фосфор і вітаміна „Д" діють на відповідний розвиток зубів та рішають про їх добрий стан. Одне яйце денно для немовляти, особливо взимі, зовсім вистачає, щоб забезпечити дитя перед рахітизмом (викривленням костей).

Але треба знати і про те, що деяким людям нездорово їсти яйця, про що можуть їх поінформувати лікарі.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Подається до відома членам Б-ва св. Василія, відд. 339, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. лютого, о год. 7. веч., в домі громади на Лавренс вул. Проситься всіх членів явитися і вирівняти всі залеглі вкладки. — О. Будай, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відд. 292 подає до відома всім своїм членам, що збори відділу відбудуться в неділю, 13. лютого, о год. 1:30 попол., в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул. Проситься членів численно прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості. Також проситься всіх членів до співпраці на організаційнім полі, щоб вписували до Союзу своїх приятелів і знайомих і їх дітей. — Д. Дубрівний, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Зап. Січ, відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 11. лютого, в год. 8. веч., в Січовій залі при 506 S. 18th Ave. Прохається членів приходити на збори і платити свої вкладки на зборах відділу. Рівнож ті члени, які ще не мають досі календаря У. Н. Союзу, можуть дістати на зборах відділу. Ціна календаря лише 1 доляр. — І. Оверко, пр.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, відд. 182, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, о год. 2-ій попол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Еве., Пасейк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во УНС, відд. 375, ім. Д. Вітовського, повідомляє, що загальні збори Т-ва відбудуться в другу неділю лютого, ц.є. 13. лютого, о год. 1-ій попол., в Клюбі Горожан при 847 Н. Френклін вул. Будуть звіти управи і контр. комісії та біжучі справи. Побір вкладок відбудеться аж по загальних зборах. Усіх членів проситься прибути на збори, а зокрема всіх тих, які вплачують річно. Збори відбудуться без уваги на скількість присутніх членів тому, що минулого місяця члени на збори не прийшли в потрібній кількості. — В. Василюк, гол.; П. Тарнавський, скарб.; Е. Грималяк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Дністер", відд. 361, відбудуться в суботу, 12. лютого, о год. 8-ій веч., у власній домівці при 119 Аве. А, 1 поверх. У програмі доповідь проф. М. Лисогора, відчитання протоколу, фінансовий звіт і звіт опікунів хворих, з балю, кореспонденція, біжучі справи. Перед зборами приймається вплату чл. внесків. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Подається до відома, що місячні збори Т-ва ім. І. Франка, відд. 334, відбудуться 13-го лютого, о 1-ій год. попол., в залі У. Н. Дому, 2255 Вест 14. вул. Проситься всіх членів бути присутними на зборах. — Н. Задорецький, пр.; С. Морозович, секр.-кас.; И. Марцінюк, рек. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Т-во ім. Т. Шевченка, відд. 156, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, о год. 2:30 попол., в Громадськім Домі. Просимо всіх членів бути присутними, є велика несподіванка для членів. — В. Новак, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, відд. 37, повідомляє, що продовження річних зборів відбудеться в неділю, 13. лютого, о год. 3. попол., в У. Н. Домі, 214-216 Fulton St. Проситься всіх членниць прийти на ці збори, закінчити вибір уряду і вирішити багато важних справ. — Марія Полевчак, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ, відд. 59, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу 12. лютого, в У. Н. Домі, 517 Галет вул., о год. 7:30 веч. Взивається все членство прийти на перші збори. Багато товариських справ є до полагодження. Вибрано нову управу на 1955 рік: Д. Постоловський, предс.; В. Венґринович, заст.; А. Папроцький, кас.; М. Шиманський, заст.; М. Галькевич, секр.; М. Івашків, заст.; В. Бабій, Т. Сливінський, Н. Варій, контр. комісія; П. Левкович, В. Макійчик, Н. Варій, надзирателі хворих; С. Левкович і Д. Чернявський, тростіси. Т-во відбуватиме свої збори кожного місяця в другу суботу по першім. Адреса секретаря: 179 Cornwall St., Stratford, Conn. Tel. ED. 7-9856.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Мир", відд. 324, повідомляє своїх членів, що на загальних річних зборах перевибрано старий уряд з деякими змінами заступників, а саме: А. Горохівський, гол.; П. Кухарський, заст.; Н. Бурак, кас.; І. Струк, секр.; Н. Сидорак, заст.; В. Луцишин, І. Венґрин, контр. комісія. Повідомляємо, що місячні збори відбудуться 12. лютого, о год. 8. веч. Просимо всіх членів прибути.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Христителя, відд. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. лютого, о год. 2:30 попол., в своїй залі, 914 Френклін Еве. Проситься всіх членів прийти на ці збори; буде звіт з Йорданської Забави, та інші справи. Ваша присутність є конечна. — І. Павловський, секр.

ҐЛЕСТОНБЮРІ, КОНН. — В-во св. І. Хрестителя, відд. 138, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го лютого, в церковній залі, зараз після Богослуження. На цих зборах маємо полагодити важні справи, тому просимо членів обов'язково взяти участь у нарадах. — М. Когут, предс.; Д. Качмарик, кас.; С. Кунікевич, секр.

ГАМТРЕМК, МІШ. — Т-во ім. М. Шашкевича, відд. 94, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 13. лютого, о год. 1:30 попол., в залі У. Д. К. при 2376 Ґрейлінґ вул. На річних зборах 9. січня вибрано таку управу на 1955 рік: Е. Зубальський, предс.; М. Шаран, заст.; В. Борискевич, фін. секр.; И. Морозовський, скарб.; М. Тиро, рек. секр.; Т. Судомир, В. Патра, С. Кул, контр. комісія.

АКРОН, О. — Відд. 180 повідомляє, що на річних зборах вибрано такий уряд на 1955 р.: І. Міскало, предс.; И. Джонсон, заст. Н. Сівук, кас.; О. Зепко, фін. секр.; А. И. Волох, секр.

ТАРЗАН, ч. 3410. Наказ.

Рамбул звернувся до своїх вартових: — Прив'яжіть цього негідника до стовпа! Невдаху Герріґена негайно схопили...

і брутально прив'язали до стовпа. — Почекайте, джентелмени, — дрижачим голосом сказав Герріґен. — Це ж якась помилка... та ж це я... Герріґен... ваш приятель!

Глухий на Герріґенове благання, Рамбул крикнув: — Стрільці наперед... швидко! На Магмудову бороду, матимемо спорт цього вечора!